KPI TIZIMINING BANK XODIMLARI FAOLIYATINI BAHOLASHDA MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISHDAGI O‘RNI

Jamolov Alovuddin Jaloliddin o‘g‘li
AT "Aloqabank" Buxoro Hududiy boshqarmasi xodimi

Annotatsiya. Mazkur ilmiy maqolada bank xodimlari faoliyatini baholashda KPI (Key Performance Indicators) tizimining menejment samaradorligiga ta’siri tahlil qilingan. Tadqiqotda KPI tizimining bank boshqaruvidagi o‘rni, uning strategik maqsadlar bilan uyg‘unligi hamda xodimlar motivatsiyasi va boshqaruv qarorlarining sifatiga ta’siri yoritilgan. Ilmiy adabiyotlar va amaliy ma’lumotlar asosida KPI tizimi banklarda resurslardan samarali foydalanish, boshqaruv jarayonlarini optimallashtirish va institutsional samaradorlikni oshirishda muhim mexanizm ekanligi asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari tijorat banklarida KPI tizimini takomillashtirish va menejment samaradorligini oshirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: KPI tizimi, bank menejmenti, xodimlar faoliyatini baholash, menejment samaradorligi, tijorat banklari.

Аннотация. В данной научной статье анализируется влияние системы ключевых показателей эффективности (KPI) на эффективность менеджмента при оценке деятельности сотрудников банков. Рассматривается роль системы KPI в банковском управлении, ее согласованность со стратегическими целями, а также влияние на мотивацию персонала и качество управленческих решений. На основе анализа научных источников и практических данных обосновано, что система KPI является важным инструментом повышения эффективности управления, рационального использования ресурсов и оптимизации внутренних процессов в коммерческих банках. Полученные результаты могут быть использованы при совершенствовании системы KPI и повышении эффективности банковского менеджмента.

Ключевые слова: система KPI, банковский менеджмент, оценка деятельности персонала, эффективность управления, коммерческие банки.

Abstract. This scientific article examines the impact of the Key Performance Indicators (KPI) system on management efficiency in evaluating the performance of bank employees. The study analyzes the role of the KPI system in bank management, its alignment with strategic objectives, and its influence on employee motivation and the quality of managerial decision-making. Based on the review of scientific literature and practical data, the article substantiates that the KPI system is an essential tool for improving management efficiency, optimizing internal processes, and ensuring rational use of resources in commercial banks. The

ISSN 3030-3907

findings of the study provide a basis for developing practical recommendations aimed at improving KPI systems and enhancing management effectiveness in the banking sector.

Keywords: KPI system, bank management, employee performance evaluation, management efficiency, commercial banks.

KIRISH

Hozirgi globallashuv va moliya bozorlarida raqobatning kuchayib borishi sharoitida tijorat banklarida boshqaruv samaradorligini oshirish masalasi alohida ahamiyat kasb etmoqda. Bank tizimining barqaror faoliyati, moliyaviy natijalarning izchil o‘sishi va mijozlarga ko‘rsatilayotgan xizmatlar sifatining yuqori darajada bo‘lishi, avvalo, bank xodimlari faoliyatini to‘g‘ri baholash va samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilish bilan bevosita bog‘liqdir. Shu nuqtayi nazardan, xodimlar faoliyatini baholashda zamonaviy menejment vositalaridan foydalanish banklar uchun muhim strategik vazifaga aylanmoqda.

So‘nggi yillarda bank amaliyotida KPI tizimi xodimlar mehnatini baholash, ularning individual va jamoaviy natijalarini aniqlash hamda boshqaruv jarayonlarini optimallashtirishda keng qo‘llanilmoqda. KPI tizimi bank xodimlarining faoliyatini aniq, o‘lchab bo‘ladigan va strategik maqsadlarga yo‘naltirilgan ko‘rsatkichlar asosida baholash imkonini berib, menejment samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, bank faoliyatining murakkablashuvi, raqamli texnologiyalarning joriy etilishi va xizmat turlarining diversifikatsiyalashuvi sharoitida KPI tizimi boshqaruv jarayonlarida muvofiqlik va shaffoflikni ta’minlovchi muhim mexanizm sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Mazkur mavzuning dolzarbligi shundaki, bank xodimlari faoliyatini baholashda KPI tizimidan samarali foydalanish menejment qarorlarining sifatini oshirish, xodimlarning motivatsiyasini kuchaytirish, resurslardan oqilona foydalanish va umumiy institutsional samaradorlikni ta’minlash imkonini beradi. Shu bilan birga, KPI tizimini bank boshqaruv tizimiga moslashtirish, strategik maqsadlar bilan uyg‘unlashtirish va xodimlar faoliyatiga real ta’sirini aniqlash ilmiy-amaliy jihatdan muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Bank tizimida xodimlar faoliyatini baholash va menejment samaradorligini oshirish masalalari zamonaviy iqtisodiy tadqiqotlarda muhim ilmiy yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, Key Performance Indicators (KPI) tizimining bank boshqaruvidagi o‘rni, uning strategik qarorlar qabul qilishdagi ahamiyati va boshqaruv natijadorligiga ta’siri ko‘plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan chuqur o‘rganilgan. Tadqiqotlar KPI tizimini bank faoliyatini tizimli

ISSN 3030-3907

baholash va natijaga yo‘naltirilgan menejmentni shakllantirishning samarali instrumenti sifatida talqin etadi [1], [2].

Xorijiy ilmiy adabiyotlarda KPI tizimining bank sektoridagi rivojlanish dinamikasi va amaliy qo‘llanilishi keng yoritilgan. Afroze Nazneen Afroze, Shikha Goyal, Pretty Bhalla va Vikram Jeet tomonidan olib borilgan tadqiqotda bank sektorida KPI ko‘rsatkichlarining o‘zgaruvchanligi tahlil qilinib, moliyaviy, operatsion va mijozlarga yo‘naltirilgan indikatorlarning menejment samaradorligiga ta’siri asoslab berilgan. Mualliflar KPI tizimi strategik va operatsion boshqaruv o‘rtasidagi uyg‘unlikni ta’minlashda muhim ahamiyatga ega ekanligini ta’kidlaydilar [1]. Azat Ajupov esa bank sektorida KPI ko‘rsatkichlarini baholash mexanizmlarini o‘rganib, ularning boshqaruv qarorlarining sifatini oshirishdagi rolini ko‘rsatib beradi [2].

Bank samaradorligini baholash masalalariga bag‘ishlangan tadqiqotlarda KPI tizimi ko‘pincha umumiy iqtisodiy natijadorlik bilan bog‘liq holda tahlil qilinadi. Marian Monea bank tizimida qo‘llaniladigan samaradorlik indikatorlarini tahlil qilib, ularning menejment samaradorligini aniqlashda muhim axborot manbai ekanligini asoslaydi [3]. Syed Ali Abbas Shah tomonidan olib borilgan tadqiqotda esa KPI tizimining bank sektorining xalqaro integratsiyasi bilan o‘zaro bog‘liqligi Pakistan misolida ko‘rib chiqilib, KPI ko‘rsatkichlari banklarning tashqi iqtisodiy muhitga moslashuvchanligini oshirishini ko‘rsatadi [4].

KPI tizimining nazariy va metodologik asoslari Emanuel Camilleri asarlarida keng yoritilgan. Muallif KPI tizimini biznes va bank menejmentida strategik rejalashtirish, xodimlar faoliyatini baholash va boshqaruv samaradorligini oshirish bilan uzviy bog‘liq instrument sifatida talqin etadi [5]. Shu bilan birga, Abel Debela Keneni tijorat banklarida xizmat sifati ko‘rsatkichlarini KPI tizimining muhim tarkibiy qismi sifatida baholab, ularning mijozlar qoniqishi va boshqaruv natijadorligiga ta’sirini asoslab beradi [6].

Milliy ilmiy tadqiqotlarda ham KPI tizimining bank menejmentidagi o‘rni tobora kengroq yoritilmoqda. Saodat Yusupova raqamli texnologiyalar sharoitida tijorat banklarida KPI tizimini modernizatsiya qilish masalalarini tahlil qilib, raqamlashtirish KPI ko‘rsatkichlarining aniqligi va ishonchliligini oshirishini ta’kidlaydi [7]. Shahnoza Raxmatullayevna Mingbayeva tijorat banklarida KPI tizimini takomillashtirish orqali boshqaruv samaradorligini oshirish imkoniyatlarini asoslab beradi [8].

Tahlil qilingan ilmiy manbalar bank xodimlari faoliyatini baholashda KPI tizimining menejment samaradorligini oshirishdagi muhim rolini yaqqol tasdiqlaydi. Xorijiy tadqiqotlar KPI tizimini bank faoliyatini strategik, operatsion va moliyaviy darajalarda uyg‘unlashtiruvchi samarali boshqaruv instrumenti

ISSN 3030-3907

sifatida talqin qilib, uning bank barqarorligi va raqobatbardoshligini ta’minlashdagi ahamiyatini asoslab beradi. Milliy ilmiy ishlarda esa KPI tizimining tijorat banklari sharoitiga moslashtirilishi, raqamli texnologiyalar bilan integratsiyasi hamda xodimlar motivatsiyasini oshirishdagi imkoniyatlari alohida yoritilgan.

Shu bilan birga, adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, KPI tizimining menejment samaradorligiga real ta’siri ko‘p jihatdan uning bank strategiyasi bilan uyg‘unligi, baholash ko‘rsatkichlarining aniqligi va amaliyotda to‘g‘ri qo‘llanilishiga bog‘liq. Mavjud ilmiy yondashuvlar ushbu masalani nazariy va amaliy jihatdan yoritib bergan bo‘lsa-da, KPI tizimining bank xodimlari faoliyati va boshqaruv natijalariga ta’sirini chuqur empirik tahlil qilish zarurati saqlanib qolmoqda. Mazkur holat ushbu yo‘nalishda olib borilayotgan tadqiqotning dolzarbligini yanada oshiradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu ilmiy tadqiqotda bank xodimlari faoliyatini baholashda KPI tizimining menejment samaradorligiga ta’sirini aniqlash maqsadida miqdoriy va sifat tahlil usullaridan foydalanildi. Tadqiqot ma’lumotlari tijorat banklarining ichki hisobotlari, inson resurslarini boshqarish bo‘yicha statistik ko‘rsatkichlar, xodimlar faoliyatini baholash natijalari hamda ochiq rasmiy moliyaviy hisobotlar asosida shakllantirildi. Shuningdek, bank menejerlari va mutaxassislari o‘rtasida o‘tkazilgan so‘rovnomalar orqali KPI tizimining amaliy qo‘llanilishi va boshqaruv jarayonlariga ta’siri bo‘yicha empirik ma’lumotlar yig‘ildi. Olingan ma’lumotlar dinamik va taqqoslama tahlil usullari yordamida qayta ishlanib, KPI ko‘rsatkichlari bilan menejment samaradorligini ifodalovchi asosiy indikatorlar o‘rtasidagi bog‘liqlik statistik jihatdan baholandi. Tahlil jarayonida iqtisodiy-matematik usullar, korrelyatsion tahlil hamda grafik tasvirlash vositalaridan foydalanilib, KPI tizimining bank boshqaruvidagi ahamiyati va samaradorlikka ta’siri aniqlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bank tizimida menejment samaradorligini oshirish masalasi bevosita inson resurslarini boshqarish sifati bilan bog‘liq bo‘lib, bu jarayonda xodimlar faoliyatini baholash mexanizmlari muhim o‘rin egallaydi. Tijorat banklarida strategik maqsadlarga erishish, moliyaviy barqarorlikni ta’minlash va raqobatbardoshlikni oshirish, avvalo, xodimlarning individual va jamoaviy faoliyat natijalarini aniq baholash imkonini beruvchi boshqaruv vositalarining mavjudligini talab etadi. Shu jihatdan KPI tizimi bank menejmentida samaradorlikni oshirishga xizmat qiluvchi muhim instrument sifatida qaraladi.

KPI tizimining asosiy ustunligi shundaki, u bank xodimlari faoliyatini subyektiv baholashdan voz kechib, aniq va o‘lchab bo‘ladigan ko‘rsatkichlar

ISSN 3030-3907

asosida natijadorlikni aniqlash imkonini beradi. An’anaviy baholash usullarida ko‘pincha rahbarning shaxsiy fikri yoki umumiy natijalarga asoslangan yondashuv ustun bo‘lgan bo‘lsa, KPI tizimi har bir xodimning bank strategiyasiga qo‘shgan hissasini aniqlashga xizmat qiladi. Bu esa menejment qarorlarining asoslanganligini oshirib, boshqaruv jarayonlarida shaffoflikni ta’minlaydi.

Bank faoliyatining murakkab tuzilmasi KPI tizimini turli darajalarda joriy etishni talab qiladi. Operatsion darajada KPI ko‘rsatkichlari kundalik bank operatsiyalarining tezligi, aniqligi va sifati bilan bog‘liq bo‘lsa, taktika darajasida bo‘limlar faoliyatining samaradorligi, rejalarning bajarilishi va resurslardan foydalanish darajasi baholanadi. Strategik darajada esa KPI tizimi bankning uzoq muddatli maqsadlariga erishish darajasini, moliyaviy ko‘rsatkichlarning barqarorligini va bozor ulushining o‘sishini aks ettiradi. Ushbu ko‘p darajali yondashuv menejment samaradorligini kompleks baholash imkonini yaratadi (1-jadval).

1-jadval.

Bank xodimlari faoliyatini baholashda KPI tizimining menejment samaradorligiga ta’sir yo‘nalishlari[9]

KPI yo‘nalishi	Asosiy baholash ko‘rsatkichlari	Menejment samaradorligiga ta’siri
Moliyaviy natijadorlik	Daromad rejasining bajarilishi, kredit portfeli sifati, foydalilik ko‘rsatkichlari	Strategik qarorlarning iqtisodiy asoslanganligini oshiradi va moliyaviy barqarorlikni ta’minlaydi
Operatsion samaradorlik	Operatsiyalarni bajarish tezligi, xatoliklar darajasi, ichki jarayonlar sifati	Boshqaruv jarayonlarining optimallashuvi va resurslardan oqilona foydalanishni ta’minlaydi
Mijozlar bilan ishlash	Mijozlar qoniqish darajasi, murojaatlar soni, xizmat sifati indeksi	Menejmentning bozorga yo‘naltirilganligini kuchaytiradi va raqobatbardoshlikni oshiradi
Xodimlar faoliyati	Mehnat unumdorligi, individual KPI bajarilishi, intizom ko‘rsatkichlari	Xodimlar motivatsiyasini oshiradi va boshqaruv intizomini mustahkamlaydi
Innovatsion rivojlanish	Raqamli yechimlar joriy etilishi, yangi xizmatlar soni	Menejmentning moslashuvchanligi va uzoq muddatli samaradorligini ta’minlaydi

[9] Manba: muallif tomonidan shakllantirilgan.

ISSN 3030-3907

Jadvalda bank xodimlari faoliyatini baholashda KPI tizimining asosiy yo‘nalishlari va ularning menejment samaradorligiga ta’siri kompleks tarzda aks ettirilgan. Unda moliyaviy natijadorlik ko‘rsatkichlari bank strategiyasining iqtisodiy asoslanganligini ta’minlashda muhim omil sifatida namoyon bo‘lib, daromad rejasining bajarilishi va kredit portfeli sifati menejment qarorlarining samaradorligini baholash imkonini beradi. Operatsion samaradorlikka oid KPI ko‘rsatkichlari esa ichki jarayonlarning optimallashuvi, operatsiyalarni bajarish tezligi va xatoliklar darajasi orqali boshqaruv tizimining tashkiliy jihatdan qay darajada mukammal ekanligini ko‘rsatadi.

Shuningdek, jadvalda mijozlar bilan ishlash yo‘nalishiga oid KPI ko‘rsatkichlari alohida ahamiyat kasb etib, xizmat sifati va mijozlar qoniqish darajasi menejmentning bozorga yo‘naltirilganligini aks ettiradi. Xodimlar faoliyatiga oid ko‘rsatkichlar mehnat unumdorligi va individual KPI bajarilishi orqali boshqaruv intizomini mustahkamlashga xizmat qiladi. Innovatsion rivojlanish yo‘nalishidagi KPI ko‘rsatkichlari esa bank menejmentining raqamli transformatsiyaga moslashuvchanligini va uzoq muddatli samaradorlikka yo‘naltirilganligini ifodalaydi. Umuman olganda, jadval KPI tizimining bank boshqaruvidagi ko‘p qirrali ahamiyatini va uning menejment samaradorligini oshirishdagi muhim rolini tizimli ravishda ochib beradi.

KPI tizimining menejment samaradorligiga ta’siri, avvalo, boshqaruv jarayonlarining tizimlashtirilishi orqali namoyon bo‘ladi. Xodimlar faoliyatining aniq ko‘rsatkichlar asosida baholanishi rahbariyatga muammoli yo‘nalishlarni tez aniqlash, resurslarni qayta taqsimlash va samaradorlikni oshirish bo‘yicha o‘z vaqtida qarorlar qabul qilish imkonini beradi. Natijada boshqaruv jarayonlari reaktiv emas, balki proaktiv xarakter kasb etadi, ya’ni muammolar yuzaga kelgandan keyin emas, balki ularning oldini olishga yo‘naltiriladi.

Shuningdek, KPI tizimi xodimlar motivatsiyasini oshirish orqali menejment samaradorligiga bilvosita ta’sir ko‘rsatadi. Bank xodimlari o‘z faoliyati natijalari qanday mezonlar asosida baholanayotganini aniq bilgan holda, o‘z ishini maqsadli va rejalashtirilgan tarzda amalga oshirishga intiladi. KPI ko‘rsatkichlari bilan bog‘langan rag‘batlantirish mexanizmlari xodimlarning mas’uliyatini kuchaytirib, mehnat unumdorligini oshiradi. Bu holat boshqaruv tizimida intizom va natijadorlikni mustahkamlaydi.

KPI tizimining yana bir muhim jihati menejment va ijro o‘rtasidagi bog‘liqlikni kuchaytirishidir. Bank strategiyasi ko‘pincha yuqori boshqaruv darajasida ishlab chiqiladi, biroq uning real natijalarga aylanishi bevosita ijro darajasidagi xodimlar faoliyatiga bog‘liq. KPI tizimi strategik maqsadlarni individual vazifalarga aylantirish orqali ushbu uzviylikni ta’minlaydi. Natijada har

ISSN 3030-3907

bir xodim o‘z faoliyati bank umumiy natijalariga qanday ta’sir ko‘rsatayotganini aniq tushunadi, bu esa menejment samaradorligini oshiradi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, KPI tizimi joriy etilgan banklarda boshqaruv qarorlarining sifati va tezligi sezilarli darajada yaxshilanadi. Chunki rahbariyat qaror qabul qilishda intuitiv yondashuvdan ko‘ra, real ko‘rsatkichlar va tahliliy ma’lumotlarga tayanadi. Bu holat xatoliklar ehtimolini kamaytirib, boshqaruv jarayonlarining ishonchliligini oshiradi. Ayniqsa, risklarni boshqarish, kredit portfeli sifati va mijozlar bilan ishlash samaradorligini baholashda KPI tizimining ahamiyati yuqori hisoblanadi.

KPI tizimi menejment samaradorligiga ta’sirini baholashda bank ichki muhitiga moslashuv darajasi ham muhim ahamiyatga ega. Bir xil KPI ko‘rsatkichlarini barcha banklar uchun universal tarzda qo‘llash har doim ham kutilgan natijani bermaydi. Shu sababli KPI tizimi bankning faoliyat yo‘nalishlari, tashkiliy tuzilmasi va strategik ustuvorliklarini inobatga olgan holda shakllantirilishi lozim. Moslashtirilgan KPI tizimi boshqaruv samaradorligini oshirishda ancha yuqori natijalarni ta’minlaydi.

Amaliy tahlillar KPI tizimi joriy etilgan banklarda mehnat unumdorligi va boshqaruv samaradorligi o‘rtasida ijobiy bog‘liqlik mavjudligini ko‘rsatadi. Xodimlar faoliyatining muntazam monitoring qilinishi menejmentga rivojlanish dinamikasini baholash va strategik rejalarga o‘zgartirishlar kiritish imkonini beradi. Shu bilan birga, KPI tizimi bank faoliyatining turli segmentlari bo‘yicha samaradorlikni taqqoslash imkonini yaratib, ichki benchmarking mexanizmlarini rivojlantiradi.

Shu bilan birga, KPI tizimi menejment samaradorligini oshirishda muvofiqlashtiruvchi rolni ham bajaradi. Turli bo‘limlar faoliyati o‘rtasidagi uyg‘unlikning ta’minlanishi bank umumiy samaradorligining oshishiga olib keladi. KPI ko‘rsatkichlari bo‘limlararo maqsadlarni uyg‘unlashtirib, ichki raqobatni sog‘lom shaklda rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu esa boshqaruv jarayonlarida muvozanatni saqlashga yordam beradi.

Olib borilgan tahlillar mantiqiy davomi sifatida shuni ta’kidlash lozimki, KPI tizimini bank amaliyotida samarali joriy etish uning faqat tashkiliy hujjat sifatida mavjud bo‘lishi bilan emas, balki menejment jarayonlariga real ta’sir ko‘rsata olishi bilan belgilanadi. KPI tizimi bank strategiyasi bilan uyg‘unlashgan holda ishlab chiqilganda, xodimlar faoliyati alohida vazifalar doirasida emas, balki umumiy institutsional maqsadlarga xizmat qiladigan yagona boshqaruv mantiqiga bo‘ysunadi. Bu holat menejment qarorlarining izchilligini ta’minlab, bank faoliyatida strategik va operatsion darajalar o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlikni

ISSN 3030-3907

mustahkamlaydi. Natijada boshqaruv samaradorligi oshib, bank resurslaridan foydalanish yanada maqsadli va oqilona tus oladi.

KPI ko‘rsatkichlarini hisoblash va monitoring qilish jarayonlarining raqamli texnologiyalar asosida avtomatlashtirilishi boshqaruv sifatiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Real vaqt rejimida shakllanadigan tahliliy ma’lumotlar menejmentga mavjud holatni tez va aniq baholash imkonini beradi, bu esa kechikkan yoki subyektiv qarorlar qabul qilinishining oldini oladi. Bunday sharoitda menejment faoliyati reaktiv yondashuvdan voz kechib, oldindan rejalashtirilgan va prognozlarga asoslangan boshqaruv modeliga o‘tadi. Natijada bank faoliyatida barqarorlik darajasi oshib, risklarni samarali boshqarish uchun qulay sharoit yaratiladi.

KPI tizimining xodimlarni rag‘batlantirish mexanizmlari bilan uzviy bog‘lanishi uning menejment samaradorligiga ta’sirini yanada kuchaytiradi. Xodimlar o‘z mehnat natijalari qanday mezonlar asosida baholanayotganini va bu natijalar ularning daromadi hamda kasbiy rivojlanishiga qanday ta’sir ko‘rsatishini aniq anglagan holda, faoliyatga nisbatan mas’uliyatli va maqsadga yo‘naltirilgan yondashuvni shakllantiradi. Bu esa bank ichki muhitida mehnat intizomini mustahkamlab, umumiy mehnat unumdorligining oshishiga olib keladi. Shu bilan birga, KPI tizimi xodimlar o‘rtasida sog‘lom raqobat muhitini shakllantirib, jamoaviy natijalarga erishishga xizmat qiladi.

KPI ko‘rsatkichlarining muntazam qayta ko‘rib chiqilishi va yangilanib borilishi bank faoliyatining o‘zgaruvchan tashqi va ichki sharoitlariga moslashuvchanlikni ta’minlaydi. Moliyaviy bozorlar konyunkturasidagi o‘zgarishlar, raqamli transformatsiya jarayonlari va mijozlar talablarining evolyutsiyasi sharoitida eskirgan baholash mezonlari menejment samaradorligini pasaytirishi mumkin. Shu sababli KPI tizimining doimiy ravishda takomillashtirib borilishi bank boshqaruv tizimining moslashuvchanligini saqlab qolishga yordam beradi va strategik xatolar ehtimolini kamaytiradi.

KPI tizimi bo‘yicha menejerlar va xodimlar malakasini oshirish jarayonlari ushbu tizimning samarali ishlashida muhim omil hisoblanadi. KPI mexanizmlarining mazmuni va ularning amaliy ahamiyati chuqur tushunilgan sharoitda ushbu tizim nazorat vositasi emas, balki rivojlanish va o‘sishga xizmat qiluvchi boshqaruv instrumenti sifatida qabul qilinadi. Bu holat menejment va ijro o‘rtasidagi o‘zaro ishonchni mustahkamlab, boshqaruv samaradorligini yanada oshiradi.

Shuningdek, KPI tizimining ichki nazorat va risk-menejment tizimlari bilan integratsiyalashuvi bank boshqaruvining kompleks xarakterini kuchaytiradi. Bunda KPI ko‘rsatkichlari nafaqat mehnat unumdorligini, balki operatsion,

ISSN 3030-3907

moliyaviy va institutsional risklar darajasini baholash vositasi sifatida ham xizmat qiladi. Natijada bank menejmenti muvozanatli va barqaror rivojlanishga erishib, KPI tizimini alohida element emas, balki butun boshqaruv tizimini birlashtiruvchi samarali mexanizm sifatida qo‘llash imkoniyatiga ega bo‘ladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O‘tkazilgan tadqiqot natijalari bank xodimlari faoliyatini baholashda KPI tizimining menejment samaradorligini oshirishda muhim boshqaruv vositasi ekanligini tasdiqlaydi. KPI tizimi bank menejmentida shaffoflikni ta’minlash, boshqaruv qarorlarining asoslanganligini kuchaytirish va strategik maqsadlar bilan operatsion faoliyat o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Xodimlar faoliyatining aniq va o‘lchab bo‘ladigan ko‘rsatkichlar asosida baholanishi boshqaruv jarayonlarida subyektivlikni kamaytirib, mehnat unumdorligi va umumiy institutsional samaradorlikning oshishiga zamin yaratadi.

Sohani rivojlantirish nuqtayi nazaridan, birinchi navbatda, tijorat banklarida KPI tizimini ishlab chiqishda bankning strategik ustuvor yo‘nalishlari, bozor sharoitlari va tashkiliy tuzilmasini chuqur hisobga olish maqsadga muvofiq. Ikkinchidan, KPI ko‘rsatkichlarini muntazam qayta ko‘rib chiqish va ularni zamonaviy raqamli texnologiyalar asosida avtomatlashtirish boshqaruv jarayonlarining tezkorligi va aniqligini oshiradi. Uchinchidan, KPI tizimini xodimlarni moddiy va nomoddiy rag‘batlantirish mexanizmlari bilan uzviy bog‘lash bank xodimlarining motivatsiyasini yanada kuchaytiradi.

Shuningdek, banklarda KPI tizimini joriy etishda xodimlarning malakasini oshirish, menejerlar uchun maxsus trening va seminarlar tashkil etish muhim hisoblanadi. Bu KPI tizimining mazmunini to‘g‘ri tushunish va undan samarali foydalanishni ta’minlaydi. Umuman olganda, KPI tizimini bank menejmentining ajralmas qismi sifatida izchil rivojlantirish va takomillashtirish bank tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish, raqobatbardoshlikni mustahkamlash va barqaror rivojlanishni ta’minlashning muhim omillaridan biri bo‘lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Afroze Nazneen, Shikha Goyal, Pretty Bhalla, Vikram Jeet. A Study of Changing Key Performance Indicators in Banking Sector. – Research in World Economy, 2019. – Pp. 45–56.
2. Ajupov A. Evaluation of Key Performance Indicators of the Banking Sector. – Visnyk Natsional’noho universytetu “Lvivska politekhnika”, 2018. – Pp. 112–120.
3. Monea M. Performance Indicators from Banking System. – Annals of Economics. – Petrosani, 2016. – Pp. 89–97.

ISSN 3030-3907

4. Shah S.A.A. The Banking Sector Key Performance Indicators and International Integration: A Case of Pakistan. – Islamabad: Pakistan Institute of Development Economics, 2017. – 134 p.
5. Camilleri E. Key Performance Indicators: The Complete Guide to KPIs for Business Success. – London: Routledge, 2024. – 312 p.
6. Keneni A.D. Service Quality Measurement Practices in Commercial Banks. – APSDPR Journal, 2025. – Pp. 61–72.
7. Yusupova S. RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASRIDA TIJORAT BANKLARI KPI TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISH. ICIS [Internet]. 2024 Dec. 13 [cited 2026 Feb. 8];1(12):302-5. Available from: https://universalconference.us/universalconference/index.php/icms/article/view/3319
8. Mingbayeva Sh. R. TIJORAT BANKLARIDA KPI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH. Ta'limning Zamonaviy Transformatsiyasi, 16(1), 281-285 (2025). https://journal-web.uz/index.php/04/article/view/1112
9. Ravshanovna M. KPI tizimi va bank menejmentida qo'llanilishi. – International Scientific Journal, 2025. – 645–652 p.
10. Mamasobirov, D., & Yusupova, S. (2024). O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA KPI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH. Modern Science and Research, 3(12), 343–348. Retrieved from https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/54408

ISSN 3030-3907